

Predavanje
Prvi udžbenici iz psihologije u nas
Pregrada, 16. svibnja 2024.
Izvještaj*

U četvrtak, 16. svibnja 2024. godine u Pučkom otvorenom učilištu Pregrada održano je predavanje »Prvi udžbenici iz psihologije u nas«. Organizacija predavanja bila je vezana uz projekt Instituta za filozofiju koji nosi naziv *Wundt, Mercier i novija hrvatska filozofija*. Predavanje je upriličila dr. sc. Ivana Skuhala Karasman, znanstvena savjetnica na Institutu za filozofiju, ujedno i voditeljica spomenutog projekta. Između ostalih, predavanju su prisustvovali ravnatelj Pučkog otvorenog učilišta dr. sc. Davor Špoljar, ravnateljica Gradske knjižnice Draženka Gretić i ravnatelj Instituta za filozofiju dr. sc. Luka Boršić. Vrijedi napomenuti kako je predavanje organizirano u suradnji sa Srednjom školom Pregrada, čiji su učenici trećih i četvrtih razreda gimnazijskog smjera – uz njihove profesorice iz društvenih i humanističkih predmeta: Almu Peljto i Sanju Košutić Tušek – nazočili predavanju.

Program je započeo u jedanaest sati pozdravom ravnatelja Pučkog otvorenog učilišta dr. sc. Davora Špoljara, koji je najavio temu predavanja, pozdravio goste i predstavio predavačicu. Uvodne riječi predavanja osvijetlile su razdoblje kraja 19. stoljeća kada dolazi do odvajanja psihologije od filozofije. U vezi s time nezaobilazno je bilo spomenuti i 1879. godinu, kada je Wilhelm Wundt (1832 – 1920) na Sveučilištu u Leipzigu osnovao prvi institut za eksperimentalnu psihologiju. Uz to, predavačica je uputila na imena poput Gustava Störringa (1860 – 1946), Ernsta Meumanna (1862 – 1915) i Friedricha Schumanna (1863 – 1940) te Sveučilište u Zürichu – stupove nosioce kasnijeg razvoja eksperimentalne psihologije.

U središnjem dijelu predavanja dr. sc. Skuhala Karasman predstavila je autore udžbenika iz psihologije u nas i njihova ključna udžbenička djela. Kao prva dva autora, spomenula je Josipa Glasera (1842 – 1920), njegove tekstove koji su u nekoliko nastavaka izašli u *Napretku: časopisu za učitelje, odgojitelje*

* Ovaj izvještaj izrađen je u sklopu projekta *Wundt, Mercier i novija hrvatska filozofija* (WM-nhf) na Institutu za filozofiju, praćen od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske te financiran sredstvima iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.–2026. – NextGenerationEU.

i sve prijatelje mladeži i Stjepana Basaričeka (1848 – 1919) te njegov udžbenik *Kratko izkustveno dušoslovlje* iz 1877. godine.

Usljedilo je predstavljanje djela Gjura Arnolda (1853 – 1941), hrvatskoga filozofa, psihologa i pjesnika, koji je prije sto sedamdeset godina rođen u Ivancu, mjestu nedaleko od Pregrade. Arnold je 1893. godine objavio udžbenik naslovljen *Psihologija za srednja učilišta*, za pisanje kojeg se služio tada recentnom psihološkom literaturom – djelima Alfreda Bineta, Herberta Spencera i Wilhelma Wundta. Arnold je smatrao da su dvije glavne metode u psihologiji opažanje i eksperiment (kušnja), no uz njih treba rabiti i rezultate drugih znanosti: fiziologije, narodopisa, povijesti i lijepe umjetnosti. Dr. sc. Skuhala Karasman ukazala je i na važnu činjenicu da je Arnold koristio sintagmu *psihologija bez duše*. Naime, pod navedenom sintagmom podrazumijeva se psihologija koja je u potpunosti okrenuta eksperimentu i odvojena od filozofije.

Uz Arnolda, u kontekstu ovog izlaganja neizostavno je bilo spomenuti i Alberta Bazalu (1877 – 1947), hrvatskog filozofa i pedagoga, koji je usavršavao svoje znanje u Wundtovu Institutu za eksperimentalnu psihologiju u Leipzigu. Godine 1901. objavljen je njegov udžbenik *Psihologija u hrvatskom umjetnom pjesništvu*, u kojemu Bazala – između ostaloga – ukazuje na fenomen pjesništva kao promatranja ljudske duše. Takvu vrstu opažanja Bazala je smatrao veoma vrijednom, osobito zbog toga što je izrečeno u lijepoj pjesničkoj formi.

Na završetku izlaganja dr. sc. Skuhala Karasman osvrnula se je i na predani rad Elze Kučere (1883 – 1972). Ona je u okviru ovog izlaganja posebice bila važna kao prva hrvatska eksperimentalna psihologinja, koja je svojem stanu u Jurjevskoj ulici 14 u Zagrebu imala vlastiti laboratorij za eksperimentalnu psihologiju.

Predavanje je zaključeno završnom raspravom, u kojoj se je profesorica Sanja Košutić Tušek osvrnula na oskudnu mogućnost obrađivanja hrvatskih autora u sklopu školskog kurikulumu. Ravnatelj Pučkog otvorenog učilišta Pregrada dr. sc. Davor Špoljar zahvalio se dr. sc. Ivani Skuhala Karasman na predavanju i posjetiteljima na dolasku te je naglasio da se nada kako je ovo samo početak daljnje plodonosne suradnje između Pučkog otvorenog učilišta Pregrada i Instituta za filozofiju.

Bernard Hostić